

INFORMATOR PRAWNY DLA UCZESTNIKÓW AKCJI ENDE GELÄDNE

1. Wprowadzenie.....	1
2. Uzgodnienia dotyczące akcji.....	1
3. Pomoc prawna.....	2
4. Ogólne wskazówki.....	2
5. Odmowa okazania dowodu tożsamości.....	2
6. Prawo karne i prawo cywilne.....	3
7. Uprawnienia pracowników ochrony zakładu/kopalni.....	4
8. Sytuacja osób, które nie mają niemieckiego obywatelstwa / nie mieszkają w Niemczech.....	5

1. WPROWADZENIE

Zamierzasz wziąć udział w akcji pod hasłem Ende Gelände w maju 2016 roku. Jakich konsekwencji prawnych możesz się spodziewać?

Na początek należy powiedzieć, że represje są z założenia nieprzewidywalne. Pewne sytuacje można przewidzieć na podstawie znajomości prawa i dotychczasowych doświadczeń, nie ma jednak bezwzględnej pewności. W każdym razie: solidarnie przeciwstawimy się konsekwencjom wszelkich represji. Nikogo nie pozostawimy samemu sobie! W obozie klimatycznym przez cały czas będzie obecny zespół, do którego możesz się zgłosić z pytaniami o kwestie prawne. Zorganizujemy także warsztaty poświęcone tym zagadnieniom. Nie wszystko da się z góry omówić, dlatego kiedy przyjedziesz na obóz, skontaktuj się z zespołem prawnym, aby wspólnie przedyskutować ewentualne wątpliwości.

Jeśli po zakończeniu akcji spotkasz się z konsekwencjami prawnymi, skontaktuj się z zespołem prawnym. Wspólnie poradzimy sobie z wszelkimi represjami. Zawsze można na przykład złożyć odwołanie od nałożonej kary, aby aktywnie uczestniczyć w postępowaniu sądowym przy wsparciu prawników i adwokatów. Stawiane uczestniczkom i uczestnikom akcji zarzuty możemy również wykorzystać politycznie, aby unaocznic opinii publicznej, jak absurdalna jest kryminalizacja aktywizmu klimatycznego.

Poniżej znajdziecie najważniejsze informacje na temat konsekwencji prawnych, z jakimi powinniście się liczyć, biorąc udział w blokadzie. Więcej informacji znajdziecie w broszurach w językach [angielskim](#) i [niemieckim](#).

2. UZGODNIENIA DOTYCZĄCE AKCJI

Poniższe wskazówki dotyczą potencjalnych konsekwencji działań podejmowanych przez uczestników blokady w ramach [konsensusu dotyczącego akcji](#). Najważniejsze uzgodnienia to:

Nie prowokujemy policji i nie narażamy nikogo na niebezpieczeństwo.

Blokujemy kopalnię własnymi ciałami, nie niszczymy przy tym żadnych urządzeń ani maszyn.

Nasza akcja nie jest skierowana przeciwko pracownikom firmy Vattenfall ani funkcjonariuszom policji.

3. POMOC PRAWNA

W trakcie trwania obozu klimatycznego i blokady wspiera nas zespół prawny (ang. legal team). W czwartek (12 maja) i piątek (13 maja) odbędą się spotkania informacyjne na temat zagadnień prawnych.

Z zespołem prawnym możecie skontaktować się w językach angielskim i niemieckim. Numer telefonu otrzymacie po przyjeździe na obóz.

Jeśli zostaniecie zatrzymani przez policję lub będziecie świadkami przemocy z jej strony, koniecznie poinformujcie o tym zespół prawny. W przypadku zatrzymania macie prawo do wykonania dwóch telefonów.

Informacje, które powinnaś/powinieneś podać, kontaktując zespół prawny:

- ✓ Twoje imię i nazwisko (ew. pseudonim)
- ✓ Co się stało (tzn. kiedy zostałeś zatrzymany przez policję. NIE MÓW, co zrobiłaś/zrobiłeś).
- ✓ W którym areszcie się znajdujesz?
- ✓ Jakie zarzuty stawia ci policja?
- ✓ Jak się czujesz?
- ✓ Czy są z tobą inne osoby? (Imiona i nazwiska podawaj jedynie wtedy, jeśli osoby, które zostały z tobą zatrzymane, podały policji swoje dane osobowe.)

Tych informacji NIE PODAWAJ zespołowi prawnemu w rozmowie telefonicznej:

- ✗ Co zrobiłaś/zrobiłeś.
- ✗ Jak się nazywasz, jeśli nie chcesz, by policja poznała twoje dane osobowe.
- ✗ Jak nazywają się osoby, które były z tobą, ale nie trafiły do aresztu.

Zespół prawny jest w kontakcie z prawnikami, którzy zrobią wszystko, aby ci pomóc.

4. OGÓLNE WSKAZÓWKI

- Przedyskutujcie w waszych grupach zaufania, co powinniście zrobić, jeśli ktoś z was trafi do aresztu (dostarczyć lekarstwa, poinformować rodziców itp.).
- Jeśli bierzesz regularnie lekarstwa, koniecznie weź ze sobą wystarczającą dawkę.
- Nie zabierajcie na blokadę niepotrzebnych rzeczy (notesów z adresami, telefonów komórkowych z numerami innych, przedmiotów wartościowych itp.), aby nic nie zginęło i aby jak najmniej informacji trafiło do policji.
- Jeśli traficie na komendę policji, unikajcie składania zeznań (zarówno pisemnych, jak i ustnych). W żadnym wypadku nie mówcie, co zrobiliście ani czego nie zrobiliście. Niczego nie podpisujcie!
- Jeśli będziecie robić podczas blokady zdjęcia, przestrzegajcie reguł dla fotografów, o których zostaniecie poinformowani przed akcją.

5. ODMOWA OKAZANIA DOWODU TOŻSAMOŚCI

Odmowa okazania urzędowego dokumentu potwierdzającego tożsamość może dać funkcjonariuszom policji powód do zatrzymania. W Brandenburgii takie zatrzymanie może trwać nie dłużej niż

12 godzin (a w praktyce zwykle jest krótsze). W celu ustalenia twojej tożsamości policja może pobrać twoje odciski palców, sfotografować cię oraz zmierzyć i zważyć. Od ciebie zależy, w jakiej mierze będziesz ułatwiać lub utrudniać wykonanie tych czynności. Im więcej osób odmawia ujawnienia swojej tożsamości podczas masowej akcji, tym trudniej jest policji sfotografować i pobrać odciski palców od wszystkich, a następnie wszcząć postępowanie.

Przyjmujemy zasadę, że w ramach planowanej akcji zbiorowa odmowa okazania dowodu tożsamości na żądanie policji jest rozsądną strategią. Nasze ubiegłoroczne doświadczenie w tym względzie było pozytywne. Dla pojedynczych aktywistek i aktywistów lepszym wyjściem może być jednak zgoda na wylegitymowanie. Dlatego zachęcamy wszystkich, aby przed dołączeniem do akcji rozważyli wszelkie za i przeciw odmowy okazania dowodu tożsamości i podjęli własną decyzję. Jeśli postanowisz nie zgadzać się na wylegitymowanie, nie zabieraj na akcję żadnych dokumentów ani innych przedmiotów, które pozwoliłyby ustalić twoją tożsamość.

Jeśli policja nie będzie mogła ustalić twojej tożsamości, może nałożyć na ciebie grzywnę w wysokości kilkuset (do tysiąca) euro. Jest jednak mało prawdopodobne, by policjanci zdołali cię zidentyfikować, o ile nie jesteś osobą dobrze znaną z wcześniejszych akcji. Odmowa okazania dowodu tożsamości ma tę zaletę, że policja najprawdopodobniej zwolni cię do wieczora i nie wyciągnie wobec ciebie żadnych konsekwencji prawnych.

Wskazówki:

- Przed rozpoczęciem akcji kwestię odmowy okazania dowodu tożsamości przedyskutujcie w waszych grupach zaufania. Jeśli będziecie mieć odmienne zdania, ważne jest, by przynajmniej dwie osoby w grupie wybrały tę samą strategię (okazanie dowodu lub odmowa okazania)..
- Jeśli zdecydujecie się na odmowę okazania dowodu tożsamości, uważajcie na to, co macie przy sobie. List z waszym nazwiskiem w kieszeni kurtki? Telefon komórkowym, po zawartości którego można was zidentyfikować?
- Podobno kilka warstw szybkoschnącego kleju na opuszkach palców sprawia, że odciski waszych palców staną się bezwartościowe...

Jeśli nie jesteście pewni, czy odmowa okazania dowodu tożsamości to w waszym przypadku dobry pomysł, skontaktujcie się z naszym zespołem prawnym! [Tutaj](#) znajdziecie więcej informacji na temat plusów i minusów odmowy okazania dowodu tożsamości (w j. angielskim).

6. PRAWO KARNE I PRAWO CYWILNE

Poniżej przedstawiamy kilka najistotniejszych czynów karalnych określonych w niemieckim kodeksie karnym i kodeksie postępowania cywilnego.

Prawo karne:

- **Naruszenie miru domowego, bezprawne wkroczenie na teren prywatny:** Ten czyn popełnia osoba, która „bezprawnie” wkracza do budynku lub na teren prywatny (np. na teren kopalni odkrywkowej). Czyn naruszenia miru domowego ma miejsce w chwili wejścia na dany teren, jeśli ten teren jest otoczony płotem, wyraźnie oznaczony tabliczkami informującymi o zakazie wstępu lub jeśli osoba dopuszczająca się tego czynu powinna mieć świadomość, że nie zezwala na to uprawniona osoba (także osoba prawna, w tym przypadku

przedsiębiorstwo). Jeśli nie jest spełniony żaden z tych warunków, czyn bezprawnego wkroczenia popełnia osoba, która nie opuszcza terenu mimo wyraźnego żądania osoby uprawnionej (przedsiębiorstwa).

- **Stawianie oporu służbom mundurowym:** Te informacje dotyczą tylko osób, które wejdą w bezpośredni kontakt z funkcjonariuszami policji. Ten czyn popełnia osoba, która aktywnie podejmuje działania przeciwko funkcjonariuszom policji, np. przez fizyczny ruch skierowany przeciwko policjantowi. Pamiętaj jednak, że ucieczka, pozostawanie na miejscu lub odmowa wykonania poleceń nie kwalifikują się w świetle niemieckiego kodeksu karnego jako omawiane przestępstwo.
- **Zmuszanie do wykonania lub odstąpienia od pewnej czynności przy użyciu gróźb lub siły:** To przestępstwo popełnia ktoś, kto przy użyciu siły lub groźby wyrządzenia poważnej krzywdy skłania inną osobę do popełnienia jakiegoś czynu lub odstąpienia od niego. Blokowanie „na siedząco” koparki w kopalni odkrywkowej zazwyczaj nie jest kwalifikowane jako to przestępstwo. Natomiast przypięcie się łańcuchem do trwale zamocowanego obiektu lub wzniesienie barykady może pociągnąć za sobą odpowiedzialność karną.

Najczęściej jednak tego rodzaju działania nie prowadzą do postawienia zarzutów, kiedy mają miejsce w ramach masowych akcji takich jak Ende Gelände. W praktyce, kiedy już dochodzi do postawienia zarzutów, aktywne przeciwstawienie się represjom może często prowadzić do umorzenia postępowania.

Uważamy, że kary więzienia za udział w akcji są mało prawdopodobne. Bardziej prawdopodobne są kary pieniężne (grzywny). Grzywny są wymierzone w „stawkach dziennych”. Stawka dzienna jest zwykle równa wysokości dziennego dochodu rozporządzalnego (netto), a więc jest niższa dla osób o niższych zarobkach. Jeśli sąd i prokurator wyrażą na to zgodę, dzienne stawki mogą być zamienione na odpowiednią liczbę dni prac społecznych (niepłatnych). W Brandenburgii jedna stawka dzienna odpowiada 6 godzinom pracy. Grzywnę można również zamienić na odpowiednią liczbę dni więzienia. W razie zasądzenia grzywny, podejmiemy próbę zbiorowego zebrania funduszy na ich pokrycie – tu także nikt nie zostanie pozostawiony bez wsparcia.

Prawo cywilne:

- **Roszczenie odszkodowawcze:** Koncern Vattenfall i policja będą prawdopodobnie grozić nam roszczeniem odszkodowawczym. Starajmy się podejść do tego spokojnie i nie dajmy się im zastraszyć. Jesteśmy w stanie wykorzystać taką sytuację medialnie. A jeżeli mimo wszystko zażądana zostanie zapłata za szkody, nie zostawimy nikogo bez pomocy.
- **Oświadczenie o zaniechaniu:** Po zakończeniu akcji przedsiębiorstwo może zażądać od ciebie podpisania oświadczenia, w którym deklarujesz (na przykład), że nie wkroczysz ponownie na teren zakładu, a w przypadku złamania tej deklaracji zobowiąziesz się do zapłacenia wysokiej kary pieniężnej. Przedsiębiorstwo może wytoczyć sprawy sądowe osobom, które odmówią podpisania takiego oświadczenia. Osoby, które zgodzą się je podpisać, będą zobowiązane złożoną deklaracją, a także poniosą koszty postępowania, w tym koszty obsługi prawnej przedsiębiorstwa.

Przed podpisaniem takiej deklaracji należy zasięgnąć porady prawnej (np. skonsultować się z na-

szym zespołem prawnym). Tego rodzaju oświadczenia są często formułowane nieprecyzyjnie lub zbyt szeroko, przez co nie mają mocy prawnej; w takich przypadkach zawarte w deklaracji sformułowania mogą zostać zmienione. Naruszenie podpisanej deklaracji może pociągać za sobą karę pieniężną w wysokości kilku tysięcy euro.

7. UPRAWNIENIA PRACOWNIKÓW OCHRONY ZAKŁADU/KOPALNI

Podczas blokady może dojść do konfrontacji z pracownikami ochrony zakładu. Nie mają oni prawa legitymować uczestników akcji. Zgodnie paragrafem 127 niemieckiego Kodeksu Postępowania Karnego mają oni jednak tzw. „obywatelskie” (sic!) prawo aresztowania osób, które na ich oczach popełniają przestępstwo. Oznacza to, że mogą cię zatrzymać do czasu przybycia policji, jeśli nie mogą ustalić twojej tożsamości lub jeśli spodziewają się, że uciekniesz z miejsca zdarzenia. W celu zatrzymania cię mają prawo użyć siły.

8. SYTUACJA OSÓB, KTÓRE NIE MAJĄ NIEMIECKIEGO OBYWATELSTWA / NIE MIESZKAJĄ W NIEMCZECH

Poniżej znajdziecie informacje na temat potencjalnych konsekwencji prawnych udziału w akcji, jeśli nie macie niemieckiego obywatelstwa ani stałego miejsca zamieszkania w Niemczech. Sytuacja ta jest inna dla mieszkańców Unii Europejskich i innych krajów, my skupimy się na aspektach, które są istotne dla osób mających polskie obywatelstwo.

a) Na granicy

✗ Zgodnie z artykułem 5 układu z Schengen możesz nie otrzymać zezwolenia na wjazd na teren innego kraju tej strefy (w tym przypadku Niemiec), jeśli uważana jesteś za zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa narodowego – np. jeśli policja podejrzewa, że popełnisz czyn karalny na terenie Niemiec.

✗ Tylko w wyjątkowych sytuacjach przywracane są systematyczne kontrole graniczne, zdarza się to np. podczas szczytów G8 czy konferencji klimatycznych ONZ.

✗ Pojedyncze kontrole są zawsze możliwe.

✗ Podczas kontroli policja może sprawdzić, czy wasze dane znajdują się w Systemie Informacyjnym Schengen (komputerowej bazie danych, która pozwala na sprawdzenie, czy osoby lub przedmioty przekraczające granicę Strefy Schengen, bądź już znajdujące się na jej terenie, nie są poszukiwane, niejawnie nadzorowane lub czy nie dotyczą ich zakaz wstępu) lub innych bazach danych niemieckiej policji. W niektórych przypadkach może zwrócić się do policji w Polsce.

Co mogę zrobić?

→ Zastanów się, czy jesteś na tyle znana/znany policji w kraju lub w Niemczech, by twoje dane znajdowały się Systemie Informacyjnym Schengen (SIS). Można się tego dowiedzieć w biurze SI-RENE na podstawie prawa do informacji, ale rozpatrzenie wniosku trwa do 30 dni.

→ Jeśli podejrzewasz, że twoje dane znajdują się w bazie danych SIS, możesz spróbować przekroczyć granicę w sposób niezwracający uwagi, to znaczy np. pociągiem a nie autokarem, który jedzie na akcję.

→ Jeśli zostaniesz zatrzymany na granicy, prawnik może wystąpić przeciwko zakazowi wjazdu. W takim przypadku najlepiej skontaktować nasz zespół prawny.

b) Nie mam niemieckiego obywatelstwa i zostałam/zostałem zatrzymany przez policję.

✗ W przypadku zatrzymania przez policję lub trafienia do aresztu, policja musi poinformować konsulat twojego kraju. Nie oznacza to jednak, że masz prawo rozmowy z pracownikami konsulatu.

✗ Podczas pobytu w areszcie nie masz prawa do tłumaczenia, jeśli dojdzie do postępowania karnego, masz takie prawo. Nie możesz zakładać, że policjanci płynnie posługują się angielskim lub innymi językami.

✗ W żadnym wypadku nie podpisuj niczego, jeśli nie rozumiesz, co jest tam napisane. Najlepiej w ogóle niczego nie podpisywać, ale w tym przypadku szczególnie.

✗ Zadaniem konsula jest także powiadomienie twojej rodziny w Polsce o zaistniałej sytuacji.

✗ Próby przekupienia funkcjonariuszy niemieckich służb porządkowych nie mają sensu.

Jeśli zostaniesz zatrzymany i trafisz na komendę policji, masz również następujące prawa:

✓ Musisz poznać powód, dla którego zostałeś zatrzymany/zatrzymana.

✓ Macie prawo do telefonicznej rozmowy z prawnikiem i bliską wam osobą. Polecamy poinformowanie naszego zespołu prawnego.

✓ Jeśli wymagacie opieki medycznej, policja musi ci ją zapewnić.

✓ Jeśli wasze zatrzymanie trwa dłużej, musicie dostać coś do picia i do jedzenia. Macie też prawo do skorzystania z toalety.

c) Nie mieszkam / nie jestem zameldowana/zameldowany w Niemczech.

✗ Jeśli trafisz do aresztu i zostanie ci postawiony zarzut popełnienia czynu karalnego, jest bardziej prawdopodobne niż w przypadku obywateli Niemiec, że musisz liczyć się z postępowaniem przyspieszonym. Oznacza to, że proces może odbyć się nawet następnego dnia.

✗ Również ze względu na domniemane ryzyko ucieczki, istnieje również większe prawdopodobieństwo, że traficie do aresztu śledczego. Jednakże w przypadku udziału w akcji obywatelskiego nieposłuszeństwa zarzuty nie są zazwyczaj tak ciężkie, by spodziewać się zarządzenia o areszcie tymczasowym.

Jeśli faktycznie dojdzie do postępowania przyspieszonego, masz mniejsze możliwości, by odpowiednio się przygotować. Najlepszą strategią jest wówczas milczenie. Zawsze można złożyć odwołanie do wyroku. W wypadku przyspieszonego procesu może się także zdarzyć, że prokuratura i sąd popełnią błędy. W takich i innych przypadkach jesteśmy do waszej dyspozycji i będziemy was wspierać prawnie i psychologicznie.

–

Inne pytania?

Jeśli macie dodatkowe pytania, skontaktujcie się z zespołem prawnym: legalteam@endegelaende.org. Prosimy o cierpliwość, ponieważ udzielenie kompetentnej odpowiedzi może wymagać czasu.

Zespół prawny będzie obecny na obozie od poniedziałku. Jeśli masz jakiegokolwiek pytania, przyjdź porozmawiać do naszego namiotu albo weź udział w jednym ze spotkań informacyjnych.